

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ile İlgili Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi

Content Analysis of The Studies Conducted on TAS 12 Income Tax Standart

ÖZET

Ülkelerin ticari sınırlarının kalkması ile birlikte işletmelerin finansal tablolarının herkes tarafından anlaşılabilir olması ihtiyacı doğmuştur. Ortak bir finansal raporlama dili oluşturmak amacı ile uluslararası muhasebe standartları doğmuş ve birçok ülkede uygulamaya konulmuştur. Ülkemizde de bu standartlar Türkiye Muhasebe Standartları adı altında gerekli düzenlemeler ve kurallar ile yayınlanmıştır.

Standartlardan birisi olan 12 no'lu Gelir Vergileri Standardı, 2006 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir ve kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ile ilgili ülkemizde de birçok yayın yapılmıştır. Bu çalışmada ülkemizde bu konuda yayınlanmış olan Türkçe tezler ve makaleler incelenmiş ve bir içerik analizi yapılmıştır. Analiz 30 tane tez ve 44 tane makale ile yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Standartları, TMS 12, İçerik Analizi

ABSTRACT

With the removal of the commercial borders of the countries, the need for the financial statements of the enterprises to be understandable by everyone has arisen. In order to create a common financial reporting language, international accounting standards were born and put into practice in many countries. In our country, these standards have been published with the necessary regulations and rules under the name of Turkish Accounting Standards.

TAS 12 Income Tax Standard, which is one of the standards, entered into force after being published in the Official Gazette in 2006 and includes regulations regarding taxes calculated on corporate income. Many publications have been made in our country regarding TAS 12 Income Tax Standard. In this study, Turkish theses and articles published on this subject in our country were examined and a content analysis was made. The analysis was made with 30 theses and 44 articles.

Keywords: Accounting Standarts, TAS 12, Content Analysis

GİRİŞ

Muhasebe bilgileri, kişilerin veya kurumların geleceğe dönük kararları ile ilgili nasıl hareket edecekleri noktasında önem taşımaktadır. Sermaye piyasalarının, faaliyet gösterdikleri ülkelerin sınırlarını aşıp tüm dünyada ulaşılabilir hale gelmesi ile birlikte işletmelerin mali durumları ile ilgili açıkladıkları veriler daha önemli hale gelmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak da bu verilerin farklı ülkelerdeki kişiler ve kurumlar tarafından anlaşılabilir olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Uluslararası Muhasebe Standartları, tüm bu ihtiyaçlara cevap vermek amacı ile doğmuştur.

Uluslararası Muhasebe Standartları, International Accounting Standarts Committee (IASC) tarafından yayınlanmaktadır ve ilk toplantısını Londra'da 1973 yılında yapmıştır. 2001 yılından itibaren ise adı International Accounting Standarts Board (IASB) olmuştur. Ülkemizde ise bu alanda öncelikle TURMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Odaları ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) tarafından oluşturulan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) tarafından Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) yayınlanmıştır. 15.12.1999 tarihinde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuş ve bu tarihten itibaren standartları yayınlayan kurul olmuştur. TMSK, ülkemizdeki muhasebe standartlarını Uluslararası Muhasebe Standartları ile uyumlaştırılmasını amaçlamaktadır (Karabayır-Ertugay, 2010).

Araştırmaya konu olan TMS 12 Gelir Vergileri Standardı, 2006 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe girdikten sonra yıllar içinde on altı değişiklik yapılmıştır. Bu standart, gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesi hususunu belirlemeyi amaçlar. Gelir vergisinden kasıt, kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergilerdir (www.kgk.gov.tr).

Mehmet Fındık ¹ 
Halim Sözbilir ² 

How to Cite This Article

Fındık, M. & Sözbilir, H. (2023).
“TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ile İlgili Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:4850-4854. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67334>

Arrival: 27 November 2022
Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Afyon, Türkiye

² Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Afyon, Türkiye

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada, TMS 12 Gelir Vergileri Standardı konusunda ülkemizde yayınlanmış olan Türkçe tezler ve Türkçe makalelerin bir sınıflandırmaya tabi tutularak analiz edilmesi ve kullanıcıların bu veri tabanından faydalanması amaçlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEM VE KISITLARI

Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi yani içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Sosyal bilimler alanında farklı analiz teknikleri kullanılmaktadır. Bunlardan birisi de sıklıkla kullanılan içerik analizi yöntemidir. İçerik analizinde amaç, araştırılan alanda daha önce yapılmış olan çalışmalara yer vermek ve ileriye dönük yol göstermektir (Ültay, Akyurt, Ültay, 2021). Olayların, grupların, kurumların belirlenmesi ve açıklanması konusunda betimsel tarama yöntemi kullanılır. Böylece aralarındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılır. Betimsel tarama ile gözlem yapma, yapılan gözlemleri kaydetme ve olaylar arasındaki ilişkileri tespit ederek genel yargılara varmaya çalışılır (Selçuk, Palancı, Kandemir, Dünder, 2014). Nitel araştırmalarda daha sık gördüğümüz içerik analizi, belirlenmiş kurallar yolu ile bir metnin sözcüklerinin kodlama yardımıyla daha küçük sınıflandırmalara özetlenmesidir (Akaydın, Çeçen, 2015).

Çalışmada, ülkemizde TMS 12 Gelir Vergileri Standardı konusunda yayınlanmış Türkçe tezler ile Türkçe makaleler incelenmiştir. Bu konuda yazılmış olan bildiriler, raporlar ve kitaplar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. YÖK'ün tez veri tabanı ve online veri tabanları incelenmiş olup bu konuda tüm makalelere ulaşılamamış olma ihtimali araştırmanın kısıtlarını oluşturmaktadır.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı konusunda yayınlanmış 30 tez yayınladıkları üniversitelere, yayın yıllarına, tez sahiplerinin cinsiyetine ve tezin türüne göre incelenmiştir. Ayrıca yayınlanmış 44 makale yayın yılına, yayınlanan dergilere, yazar sayısına ve yazarların cinsiyetine göre incelenmiştir.

Tezlerin Yayınladıkları Üniversitelere Göre Dağılımı

Gelir Vergileri Standardı konusunda yayınlanmış olan tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

ÜNİVERSİTE ADI	YAYINLANAN TEZ SAYISI
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	5
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	4
OKAN ÜNİVERSİTESİ	2
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	2
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	2
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	2
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	1
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	1
ZONGULDAK ÜNİVERSİTESİ	1
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	1
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	1
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	1
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	1
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	1
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	1
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	1
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	1
TOPLAM	30

Tablo 1'de tezlerin dağılımına baktığımızda, bu konuda en fazla tezin İstanbul Üniversitesi'nde yayımlandığını görmekteyiz. 5 tane tezin yayımlandığı İstanbul Üniversitesi'ni 4 tez ile Marmara Üniversitesi izlemektedir. Okan Üniversitesi'nde, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde, İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nde ikişer tez yayınlanmıştır. Bu üniversitelerin dışında 13 üniversitede de bu konuda yayınlanmış tezler mevcut olmakla birlikte toplam 19 üniversitede Gelir Vergileri Standardı ile ilgili 30 tez yayınlanmıştır.

Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Gelir Vergileri Standardı ile ilgili yayınlanan tezlerin yıllara göre dağılımı tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	TEZ SAYISI
2007	2
2009	4
2010	4
2012	1
2013	3
2015	5
2016	4
2017	1
2018	1
2019	2
2020	1
2021	1
2022	1

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 5 tez ile en fazla tezin 2015 yılında yayınlandığı görülmektedir. 2009, 2010 ve 2016 yıllarında 4'er tez ve 2013 yılında 3 tez yayınlanmıştır. Son 3 yılda yayınlanan tez sayısı yıl başına 1'e düşmüştür.

Tezlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Aşağıdaki 3 no'lu tabloda tez yazarlarının cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3: Tez Yazarlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

CİNSİYET	KİŞİ SAYISI
KADIN	13
ERKEK	17

Gelir Vergileri Standardı alanında yayınlanan tezlerin yazarları incelendiğinde 17 tezin yazarının erkek, 13 tezin yazarının kadın olduğu görülmektedir. Tezlerin %57'si erkekler %43'ü kadınlar tarafından yazılmıştır.

Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı konusunda yayınlanan tezlerin türüne göre dağılımı 4 no'lu tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

TEZLERİN TÜRÜ	SAYISI
YÜKSEK LİSANS	28
DOKTORA	2

Gelir Vergileri Standardı alanında yayınlanmış tezlerin sadece 2 tanesinin doktora tezi, 28 tane tezin ise yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Yani yayınlanan tezlerin %93'ü yüksek lisans tezidir.

Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Gelir Vergileri Standardı ile ilgili 44 Türkçe makale yayınlanmıştır. Aşağıda makalelerin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 5: Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	MAKALE SAYISI
2001	1
2003	1
2006	1
2007	3
2009	3
2010	3
2011	3
2012	1
2013	2
2014	3
2015	5
2016	7
2017	4
2018	1
2020	1
2021	2
2022	3

Makalelerin yıllara göre dağılımına bakıldığında en fazla makalenin 2016 yılında yayınlandığı görülmektedir. Daha sonra sırasıyla 5 makale ile 2015, 4 makale ile 2017 yılı gelmektedir. 2015-2017 yılları arasında bu konuya ilginin arttığı görülmektedir.

Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı konusunda yayınlanmış olan Türkçe makalelerin yayınlanmış olduğu dergiler aşağıda 6 no'lu tabloda listelenmiştir.

Tablo 6: Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

DERGİ ADI	YAYINLANAN MAKALE SAYILARI
Mali Çözüm Dergisi	7
Muhasebe ve Denetime Bakış	5
Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi	4
Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	2
Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi	2
Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies	2
Vergi Dünyası Dergisi	2
Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi	1
Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1
Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	1
Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal	1
Gazi İktisat ve İşletme Dergisi	1
İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi	1
İzmir YMMO Dergisi	1
Journal of Social And Humanities Sciences Research	1
Mali Pusula Dergisi	1
Maliye Dergisi	1
Muhasebe ve Denetim Dünyası Dergisi	1
Muhasebe ve Maliye Dergisi	1
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi	1
Öneri Dergisi	1
Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	1
The Journal of International Scientific Researches	1
Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi	1
Vergi Raporu	1
Vergi Sorunları Dergisi	1
TOPLAM	44

Gelir Vergileri Standardı ile ilgili 27 farklı dergide 44 makale yayınlanmıştır. Makalelerin yayınlandıkları dergilerin dağılıma bakıldığında, Mali Çözüm Dergisi'nin 7 makale ile ilk sırada olduğu görülmektedir. Daha sonra 5 makale ile Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi ve 4 makale ile Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi bulunmaktadır. Bu dergileri ikişer makale ile Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi ile Vergi Dünyası Dergisi takip etmektedir.

Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ile ilgili yayınlanmış makalelerin yazar sayıları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı

YAZAR SAYISI	MAKALE SAYISI
TEK YAZARLI	29
İKİ YAZARLI	15

Tablo 7 incelendiğinde, makalelerin yaklaşık 29’u yani %66’sı tek yazarlı, 15’i yani %34’ü iki yazarlıdır. İki yazarlı makalelerin 6 tanesinde kadın ve erkek yazar bulunmaktadır. Tek yazarlı makalelerin 21 tanesinin yazarı erkek, 8 tanesinin kadındır.

Makalelerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Bu alanda yayınlanmış olan makalelerin cinsiyete göre dağılımı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 8: Makalelerin Cinsiyete Göre Dağılımı

YAZARIN CİNSİYETİ	KİŞİ SAYISI
KADIN	14
ERKEK	45

İncelenen 44 makalenin yazarlarının %76’sı yani 45 tanesi erkek, 14 tanesi kadındır. İki yazarlı makalelerden, her iki yazarı da erkek olan 9 makale var iken her iki yazarı da kadın olan makaleye rastlanmamıştır. İki yazarlı makalelerin 6 tanesinde kadın ve erkek yazar bulunmaktadır. Tek yazarlı makalelerin 21 tanesinin yazarı erkek, 8 tanesinin kadındır.

SONUÇ

Bu çalışmada TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ile ilgili yayınlanmış olan Türkçe tezler ve makaleler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İncelenen tezler 2007-2022 yılları arasında kapsamaktadır. Bu alanda en fazla tez İstanbul Üniversitesi’nde yayınlanmıştır. 2015 yılı ise bu alanda en fazla tezin yayınlandığı yıl olmuştur. Yayınlanan tezlerin yazarlarının %57’si erkektir ve incelenen 30 tezin 28 tanesi yüksek lisans tezidir. Bu sebeple doktora da bu alan fazla ilgi gösterilmediği söylenebilir.

Gelir Vergileri Standardı ile ilgili 44 Türkçe makale yayınlanmıştır. Bu konuda en fazla makale 2016 yılında yayınlanmıştır. Mali Çözüm Dergisi, 7 makale ile Gelir Vergileri Standardı konusunda en fazla makale yayınlanan dergi olmuştur. Derginin iki ayda bir yayınlanması bunun en önemli sebebi olabilir. Makaleler 27 farklı dergide yayınlansa da, makalelerin 3’de 1’i (16 tane) 3 dergide yayınlanmıştır. Bunlar; Mali Çözüm Dergisi, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi ile Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi’dir. Makalelerin 3’de 2’si yani 29 tanesi tek yazarlıdır. İncelenen makalelerde erkek yazarların daha fazla olduğu da görülmüştür.

Ülkemizde faaliyet gösteren anonim şirketlerin uygulamakla yükümlü olduğu Gelir Vergileri Standardı konusunda yapılmış olan yayınlar incelenmiş ve bu konuda araştırma yapmak isteyenler için bir perspektif sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akaydın, Ş., Çeçen, M.A. – Okuma Becerisiyle İlgili Makaleler Üzerine Bir İçerik Analizi, Eğitim ve Bilim Dergisi Cilt:40 Sayı:178, 2015.

Karabayır, M.E. Ertugay, E. – Finansal Raporlama Standartlarının Dünü ve Bugünü, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi Cilt:65 Sayı:4, 2010.

KGK, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_12_2018.pdf

Erişim Tarihi: 25.12.2022

Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., Dünder, H. – Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayınlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi, Eğitim ve Bilim Dergisi Cilt:9 Sayı:73, 2014.

Ültay, E., Akyurt, H., Ültay, N. – Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi, IBAD Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:6 Sayı:10, 2021.